

Factsheet Good Practices & Ideas

GENERO is het netwerk voor ouderenzorg voor de regio Zuidwest-Nederland. Het netwerk is in 2008 gestart vanuit het Nationaal Programma Ouderenzorg (NPO) om de zorg voor ouderen met complexe hulpvragen te verbeteren. Good Practices & Ideas voor zorg en ondersteuning van (kwetsbare) ouderen zijn bijeengebracht, om van elkaar te leren en inspiratie op te doen voor de praktijk van ouderenzorg en -welzijn. GENERO voert ook drie transitie-experimenten uit om samenhang, kwaliteit en betaalbaarheid van ouderenzorg te verbeteren: Even buurten, Keten zorg Ouderen Walcheren, Zorgprogramma voor Preventie en Herstel. www.erasmusmc.nl/genero.

Good Practice – Mantelzorgwoning

Domein: Wonen – Welzijn – Zorg

Regio: Nederland

De mantelzorgwoning is een verplaatsbare woning voor hulpbehoevenden die in de tuin van een mantelzorger geplaatst kan worden. Door het gebruik van de mantelzorgwoning kunnen mensen met beperkingen toch zelfstandig wonen kan het werk van een mantelzorger worden verlicht.

Wat is het?

De mantelzorgwoning is een complete woning, uitgerust met hal, keuken, woonkamer, douche en toilet. De woning kan volledig worden aangepast aan de zorgwens van de bewoner(s) en diens mantelzorger(s). De thuiszorgorganisatie wordt bij dit proces betrokken, om te zorgen dat er zo weinig mogelijk belemmeringen zijn als er thuiszorg nodig is. Zo is het meubilair in de keuken en badkamer opgehangen aan een rail waardoor het meubilair in hoogte verstelbaar is. Ook kunnen in de woning verschillende hulpmiddelen worden geplaatst om de zelfredzaamheid te bevorderen. Dit zijn bijvoorbeeld: het sta-op toilet, een toilet met douche-föhn-installatie of til-hulpmiddelen. Daarnaast kunnen diverse zorggerelateerde ICT-toepassingen in de woning worden aangebracht. In geval van dementie kan bijvoorbeeld gekozen worden voor camera's in de woning of een dwaaldetectiesysteem. Mantelzorgers worden dan via hun mobiele telefoon op de hoogte gehouden van bepaalde situaties, zoals teveel of te weinig beweging of teveel geluid. Ook kan er gebruikgemaakt worden van op afstand bedienbare hulpmiddelen, zoals bij het doorspoelen van een toilet. Alle hulpmiddelen en voorzieningen in de woning kunnen meeveranderen met de gezondheidstoestand van de bewoner.

Hoe werkt het?

Bij de aankoop van de woning geeft een ergotherapeut advies om de woning op maat te maken. In sommige gevallen is ook het Steunpunt Mantelzorg betrokken om mee te helpen met praktische zaken zoals het regelen van een vergunning voor het plaatsen van de woning. Als de bewoner van de mantelzorgwoning toch naar een verzorgings- of verpleeghuis moet of komt te overlijden, kan de mantelzorgwoning worden doorverkocht aan een nieuwe eigenaar en na eventuele aanpassingen opnieuw worden gebruikt. PasAan kan bij dit proces bemiddelen en helpen met zoeken naar een nieuwe koper.

Vergunning

Om de mantelzorgwoning te kunnen plaatsen is nu nog een vergunning nodig. Omdat het een tijdelijke woning betreft, duurt het aanvragen meestal niet zo lang, maar dit verschilt per gemeente. In overleg met het ministerie van Infrastructuur en Milieu wordt de vergunningsaanvraag voor een mantelzorgwoning in de toekomst afgeschaft, zodat gemakkelijker en sneller een woning geplaatst kan worden.

Praktisch overzicht

Organisatie en ontwikkeling	PasAan
Specifiek doel	<ul style="list-style-type: none">• Bevorderen van langer zelfstandig wonen van mensen met (lichamelijke) beperkingen• Voorkomen opname in een zorginstelling• Verlichting van mantelzorgtaak
Doelgroep	Mensen met een lichamelijke of psychische beperking die niet meer zelfstandig thuis kunnen wonen, en liever niet naar een verzorgings- of verpleeghuis willen.
Uitvoering en rolverdeling	<p>PasAan is een samenwerkingsverband van drie bedrijven die hun kennis en ervaring gebundeld hebben:</p> <ul style="list-style-type: none">• De Meeuw bouwsystemen: IFD-bouwer¹ in de gezondheidszorg• Op Maat Woningaanpassingen: gespecialiseerd in aanpassen van woningen• DAZ (Dirkse Anders Zorg): gespecialiseerd in strategische en praktische zorginnovatie <p>PasAan heeft de mantelzorgwoningen ontwikkeld en plaatst deze. Om de mantelzorgwoning op maat te kunnen leveren wordt een ergotherapeut ingezet (werkzaam bij PasAan) en overlegd met thuiszorgorganisaties. Ook kan het Steunpunt Mantelzorger actief zijn om de familie te ondersteunen, praktische ondersteuning te bieden en de vergunningaanvraag te versnellen.</p>
Resultaten tot nu toe	<p>In opdracht van het ministerie van VWS is een onafhankelijk onderzoek gedaan naar de mogelijkheden, ervaringen, knelpunten en kosten van een mantelzorgwoning. Het toepassen van de woning zorgt voor een verminderde belasting van de mantelzorgers, het in stand houden van de sociale netwerken van de cliënt omdat deze vaak in zijn/haar eigen omgeving blijft wonen, het verbeteren van arbeidsomstandigheden van zorgverleners, minder eenzaamheid onder zorgbehoevenden, uitstel of afstel van opname in zorginstellingen en voor een hogere kwaliteit van leven.</p> <p>Maatschappelijke resultaten zijn lagere kosten voor de samenleving (minder kosten AWBZ en Wmo) doordat mensen niet opgenomen hoeven te worden in een verzorgings- of verpleeghuis en verkorten van de wachtlijsten voor zorginstellingen.</p>
Reacties van de doelgroep	De bewoners van de mantelzorgwoning en de mantelzorgers zelf zijn erg enthousiast. Veel mantelzorgers geven aan dat het veel gemoedsrust geeft en minder moeite kost om voor de oudere te zorgen. Bewoners ervaren meer zelfredzaamheid.
Financiering	De mantelzorgwoning wordt door de oudere zelf aangeschaft.
Sinds wanneer in praktijk	In mei 2008 is de eerste mantelzorgwoning geplaatst. Hieraan is een aantal ontwikkelingsjaren vooraf gegaan. Op dit moment (januari 2012) staan in Nederland twintig mantelzorgwoningen. Dit aantal groeit.
Randvoorwaarden voor implementatie	<ul style="list-style-type: none">• Er is nu nog een vergunning nodig om een mantelzorgwoning te kunnen plaatsen, maar deze voorwaarde vervalt in de loop van 2012.• Er moeten financiële middelen zijn om de woning aan te schaffen en voldoende ruimte om de mantelzorgwoning te kunnen plaatsen. Als een tuin te klein is, kan in veel gevallen een deel van een gemeenteplantsoen erbij betrokken worden.
Succesfactoren en factoren die	De grootste belemmerende factor is nu nog de vergunningaanvraag. Hierdoor kan het in sommige gemeenten lang duren voordat een woning geplaatst mag

¹ IFD Bouwen staat voor Industrieel, Flexibel en Demontabel bouwen.

belemmerden worden. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu is bezig om de vergunningsplicht voor de mantelzorgwoning af te schaffen.

Contactpersoon Ruud Dirkse; ruud@pasaan.nl

Website www.pasaan.nl

